

herra · ærkebiscopin · hwilkit · jac gerna · wil · forsculda · mæth ider · hwar jac kan · Gudh 20
 ware mæth ider / oc stærke ider æwerdlika · til · alt got / Scriptum in Monte cupri / die beati
 Dionisii · sub sigillo meo.

Hec vester specialis Bo Jonsson.

På baksidan: Venerabili · in *Christo* patri ac domino Birghero Dei prouidencia ·
 archiepiscopo Vpsalensi · totique eius capitulo cum reuerencia presentetur 25
 j iij¹

På baksidan spår av tryckt brunt sigill.

24 Venerabili ... 25 presentetur] *Adress.*

¹ *Uppsala domkyrkas lådsignum; se L. Sjödin i MRA 1939, s. 125.*

10514 efter (1381) oktober 9

Ärkebiskop Birger (Gregersson) i Uppsala och hans domkapitel tillskriver Albrekt, svears och götars kung, hertig av Mecklenburg, greve av Schwerin och herre över Stargard och Rostock, och påminner om att Uppsalakyrkan, dess stift och underlydande, i högre utsträckning än andra rikets kyrkor varit välvilligt inställd till alla kungens befallningar ända sedan han kom till makten och meddelar att man även i framtiden avser att vara kungen till lags så långt det är möjligt enligt kyrkans rätt och utfärdarnas samveten. Genom kungens kansler Henrik van Ranten har utfärdarna nyligen mottagit kungens brev, i vilket de informerats om att herr Johan van Gelting, som tidigare hade föreslagits av kungen (som föreståndare) vid Enköpings hospital, därefter sägs ha avlidit. Kungen har i stället till utfärdarna eftertryckligen utbett sig för sin kansler Henrik att denne skulle erhålla nämnda hospital. Mellan utfärdarna och Johan van Gelting pågår i romerska kurian en tvist rörande hospitalet, vars utgång är osäker, och det är oklart huruvida nämnde Johan ännu lever eller är död. Det är inte klart hur ärendet framskridit, och så länge tvisten pågår kan inte utfärdarna ändra någonting; kungen bör inte heller i något avseende ändra sin utnämning av herr Johan före den rättsliga prövningen av ärendet. Utfärdarna ber kungen att inte uppfatta detta som otacksamhet att de inte kan utse Henrik van Ranten (till föreståndare) vid hospitalet, dels på grund av ovannämnda skäl, dels eftersom hospital och andra liknande platser inte kan överlätas till någon som beneficium enligt kanoniska bestämmelser och inte heller kan någon komma i besittning av dem såsom av andra beneficiarier. Vidare är de som innehar hospital förpliktade att avlägga noggrann räkenskap varje år rörande förvaltningen till platsens biskop eller till den som utsetts av denne, så att hospitalens förvaltare inte använder något av inkomsterna och avkastningen för eget bruk utan troget utdelar alla inkomster till nytta för de fattiga som finns på platsen. Om någon bryter mot detta kommer de lokala biskoparnas samveten att tyngas. Påven beslutar nämligen att det förordnande som skett i strid med det ovannämnda ska vara utan all rättskraft.

Koncept på papper (22,5 x 22,4 cm; 29 rader), Sv. Riksarkivet.

SDHK nr 11801.

Regest: RPPH nr 55.

Om Johan van Gelting se B. Sundqvist, *Deutsche und niederländische Personenbeinamen in Schweden bis 1420* (1957), s. 144.

Angående kung Albrekts försök att insätta sin kansler Henrik van Ranten som föreståndare vid Enköpings hospital, se Y. Brilioth, *Svensk kyrka, kungadöme och påvemakt 1363–1414* (1925), s. 91–93, och S. Ljung, *Enköpings stads historia I* (1963), s. 211.

Om brevet se särskilt Brilioth, a.a., s. 92 med not 3.

Se även DS nr 10440 och 10513 i samma ärende under 1381 samt jämför DS nr 10456.

Att detta är ett koncept till brev framgår (förutom av att stort antal överstrykningar och tillägg) av en baksidespåteckning; se nedan not 2–2. Konceptet är odaterat men har troligen tillkommit kort efter 9 oktober 1381. Detta grundas på att det pappersbrev utan årsangivelse som utfärdats av Bo Jonsson 9 oktober (DS nr 10513) bör föras till 1381. I brevet ber Bo Jonsson ärkebiskopen att stödja Henrik van Ranten.

Serenissimo principi ac domino suo in *Christo* amantissimo domino Alberto Dei gracia Sweorum Gothorumque regi illustri necnon duci Magnopolensi · comiti Zwerinensi · terrarumque Stargardie et Rosthok domino sui humiles et deuoti / Birgerus eiusdem miseracione archiepiscopus Vpsalensis suumque capitulum · cum debita recommendacione salutem in
 5 Domino perpetuam et presentem. Excellentissima dominacio vestra ad memoriam dignetur reducere · quod postquam Deus clemenciam vestram regiam ad regimen istius regni dignabatur extollere · inter ceteras ecclesias ymmo pre ceteris huius regni ecclesiis / nostra Vpsalensis ecclesia et dyocesis cum filiis suis ad queuis vestra mandata et beneplacita beniuola fuerat et parata / et adhuc futuris temporibus in omnibus, que iuribus ecclesie et nostris conscienciis
 10 saluis efficere possumus · vestre maiestati regie intendimus complacere / Sane domine noster in *Christo* dilectissime, litteras vestras per cancellarium vestrum Henricum de Ranten nuper recepimus · in quibus intelleximus, quod alias dominum Iohannem de Geltinge ad hospitale Emcopense per vos presentatum · ab hac luce, vt dicitur, fore subtractum / et ob hoc pro dicto Henrico cancellario vestro · ad optinendum dictum hospitale · petitiones vestras nobis
 15 serius porrexistis / Verum princeps serenissime · quia inter nos et prefatum dominum Iohannem super dicto hospitali adhuc pendet lis in curia Romana · euentusque litis dubius esse consuevit · nec adhuc clare constat, vtrum idem dominus Iohannes adhuc viuat vel diem clauserit extremum · aut quomodo in dicta causa sit processum · et lite pendente · nobis in premissis non liceat aliquid innouare, nec maiestati vestre regie expediat · presentacionem
 20 vestram de domino Iohanne prenominato primo factam · ante discussionem huiusmodi cause · aliquid variare / idcirco celsitudini vestre regie intime supplicamus, quatenus pro ingrato non feratis / quod eidem Henrico de memorato hospitali non possumus prouidere / tum propter rationes superius tactas / tum eciam quia hospitalia et alia loca similia non possunt alicui conferri in beneficia iuxta canonicas sanctiones nec de eisdem, sicut de aliis beneficiis,
 25 aliquis poterit inuestirj · Ymmo tenentes talia hospitalia obligantur quolibet anno locorum ordinariis vel deputatis ab eis de amministracione computum certum facere et debitam reddere rationem, ita quod amministratorum huiusmodi hospitalium in vsus proprios de

4 debita] Rättat över raden från humili. 6 dignabatur extollere] Med omflyttningstecken rättat från extollere dignabatur. 7 ceteras] Rättat från ceteris. | ecclesias] Rättat från ecclesiis. | pre ceteris] Hopskrivet men med särskiljande streck mellan orden. | huius] Rättat över raden från istius. | ecclesiis] Härefter bokstaven v överstruken. 10 intendimus] Över raden och här insignerat. 12 recepimus] Härefter nobis significantes in eisdem överstruket. 13 Emcopense] Så för väntat Enecopense. 16 hospitali] hospi tali utan avstävningstecken vid radskifte. 21 variare] Rättat över raden från irruare. | idcirco] Över raden och här insignerat. 23 tactas] Rättat från pretactas. | similia] si milia utan avstävningstecken vid radskifte. 25 obligantur] Rättat från tenentur. | quolibet anno] annis singulis över raden. | locorum] Föregånget av överstruket ordinariorum locis. 26 debitam] Bokstaven a efter rättelse. 27 ita ... 29 dispensare] Tillagt i nedre marginalen av konceptet och här insignerat.

fructibus et prouentibus quidquam non debeant conuertere · sed omnia percepta pro vtilitate pauperum in illis locis degencium fideliter dispensare. Quod si secus a quoquam factum fuerit · ¹-sub obstestacione diuini iudicii ipsorum ordinariorum locorum consciencie per dominum summum pontificem · grauius onerantur¹ / Ymmo idem dominus summus pontifex decernit collacionem, prouisionem seu ordinacionem contra iam premissa factas · ipso iure omni carere robore firmitatis / Benignissimam dominacionem vestram conseruet Altissimus semper saluam. 30

På baksidan: Serenissimo principi ac domino suo in *Christo* amantissimo domino Alberto Dei gracia Sweorum Gothorumque regi illustri necnon duci Magnopolensi comiti Zwerinensi necnon Stargardie et Rosthok terrarum domino / sui humiles et deuoti Birgerus diuina permissione archiepiscopus Vpsalensis. 35

²Proiectum littere scripte domino regi de hospitali² 40
J iij³

28 conuertere] *Föregånget av överstruket conuertere.* | percepta] *Särskrivet per cepta.* 29 in ... degencium] *Under raden och här insignerat.* | a quoquam] *Över raden och här insignerat.* 30 sub] *Bokstaven s efter rättelse.* | iudicii] *Härefter ordina (jfr ordinariorum) överstruket.* | consciencie] *Över raden och här insignerat.* 31 summum] *Med någon form av skrivtecken över ordet.* | pontifex] *pon tifex utan avstavningstecken vid radskifte.* 32 seu] *Rättat över raden från överstruket siue.* 33 firmitatis] *Härefter serenitatem (med en överskriven bokstav b) vestram överstruket.* 34 saluam] *J nostris skrivet i nederkanten av pappersbrevet (möjligen pennprov).* 35 Serenissimo] *Rättat över raden från överstruket excellentissimo.* 36 Dei gracia] *Över raden.* | illustri] *Härefter överstruket necnon.* | necnon] *Rättat över raden från överstruket comiti.* 37 comiti] *Bokstaven c efter rättelse.* 39 Vpsalensis] *Härefter saknas förväntat suumque capitulum (jfr brevets intitulation).* 41 J iij] *I konceptets nederkant pennprov (som det förefaller): michi autem nostris hec [...].*

¹⁻¹ *Jfr konsiliedekretet om hantering av kyrkliga inkomster m.m., tryckt i Concilia oecumenica et generalia Ecclesiae catholicae, Conc. Viennense 1311–1312, Decretum 17, ed. J. Alberigo et al. 1973, s. 375: ... in quibus sub obstestacione diuini iudicii illorum ad quos dictorum locorum commissio pertinet conscientias oneramus.*
²⁻² *Härav framgår att detta är ett koncept till ett nu förlorat brev riktat till kungen. Det intrikata ärendet angående föreståndartjänsten vid Enköpings hospital har föranlett att konceptet bevarats i domkyrkans arkiv och försetts med arkivsignum (se not 3). För proiectum i betydelsen 'utkast' se GMLS: proiectum.* ³ *Uppsala domkyrkas lådsignum; se L. Sjödin i MRA 1939, s. 125.*

10515

1381 oktober 10

Blackstorp

Assar Djäken, (under)häradshövding i Valkebo härad på herr Bengt Filipssons vägnar, intygar att Ulf Locke godvilligt sålt 3 ½ fjärdedels attung jord i Berga samt 1 ½ attung och 2 spansns avgäld i Bröttjestad (båda) i Slaka socken i Valkebo härad (nu i Hanekinds härad) med alla tillagor till Bo Jonsson, drots i Sverige, för 100 mark svenska penningar i så gott mynt att 6 mark gäller för 1 lödig. Ulf avhänder sig jordarna med alla tillagor och överläter dem enligt landslagen till Bo Jonsson med arvingar som evig ägodel. Utfärdaren ger fasta på egendomarna på rätt tingsdag och tingsplats och dessa är fastar: Anders Klase, Sjunde i Drättinge, Olof i Boarp,